

410**ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW**

z dnia 17 września 1990 r.

w sprawie określenia przypadków oraz warunków i sposobów użycia przez policjantów środków przymusu bezpośredniego.

Na podstawie art. 16 ust. 4 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. Nr 30, poz. 179) zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Policjant może stosować środki przymusu bezpośredniego z zachowaniem zasad określonych w art. 16 ust. 1—3 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. Nr 30, poz. 179).

2. Policjant może odstąpić od wzywania osoby do zachowania zgodnego z prawem oraz od uprzedzenia o zastosowaniu środków przymusu bezpośredniego, jeżeli zwłoka groziłaby niebezpieczeństwem dla życia lub zdrowia ludzkiego, a także mienia.

§ 2. 1. Policjant powinien stosować środki przymusu bezpośredniego w taki sposób, aby osiągnięcie podporządkowania się wydanym na podstawie prawa poleceniom powodowało możliwie najmniejszą dolegliwość.

2. Odstępuje się od stosowania środków przymusu bezpośredniego, gdy osoba, wobec której użyto tych środków, podporządkowała się wydanym poleceniom.

3. Można stosować jednocześnie różne środki przymusu bezpośredniego, jeżeli jest to konieczne do osiągnięcia podporządkowania się wydanym poleceniom.

§ 3. Policjant ma prawo stosować następujące środki przymusu bezpośredniego:

- 1) siłę fizyczną w postaci chwytów obezwładniających oraz podobnych technik obrony lub ataku,
- 2) urządzenia techniczne w postaci kajdanek, prowadnic, kaftanów bezpieczeństwa, pasów i siatek obezwładniających, a także kolczatek drogowych i innych przedmiotów umożliwiających zatrzymanie pojazdu,
- 3) chemiczne środki obezwładniające,
- 4) pałki służbowe,
- 5) wodne środki obezwładniające,
- 6) psy służbowe,
- 7) pociski miotane.

§ 4. Wobec kobiet o widocznej ciąży, osób, których wygląd wskazuje na wiek do 13 lat, starców oraz osób o widocznym kalectwie stosuje się wyłącznie chwytów obezwładniających.

§ 5. 1. Siłę fizyczną stosuje się w celu obezwładnienia osoby, odparcia czynnej napaści albo zmuszenia do wykonania polecenia.

2. Używając siły fizycznej, nie wolno zadawać uderzeń, chyba że policjant działa w obronie koniecznej albo w celu odparcia zamachu na życie, zdrowie ludzkie lub mienie.

§ 6. 1. Kajdanki można stosować wobec osób skazanych, tymczasowo aresztowanych lub zatrzymanych w celu udaremnienia ucieczki albo zapobieżenia czynnej napaści lub czynnemu oporowi. Kajdanki stosuje się także na polecenie sądu lub prokuratora.

2. Nie stosuje się kajdanek wobec osób w wieku poniżej 17 lat, z wyjątkiem nieletnich w wieku powyżej 16 lat podejrzanych o popełnienie przestępstwa przeciwko życiu lub zdrowiu.

§ 7. Wobec osób, które nie ukończyły 17 lat, można stosować prowadnicę w przypadkach, o których mowa w § 6 ust. 1.

§ 8. 1. Kaftan bezpieczeństwa, pasy lub siatkę obezwładniającą stosuje się wobec osób, które swoim zachowaniem stwarzają niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia ludzkiego, a także mienia, jeżeli zastosowanie innych środków przymusu jest niemożliwe albo okazało się bezskuteczne.

2. Siatkę obezwładniającą można stosować także:

- 1) w pościgu za osobą podejrzaną o popełnienie przestępstwa,
- 2) w celu udaremnienia ucieczki skazanego, tymczasowo aresztowanego bądź zatrzymanego przestępcy.

§ 9. 1. Polecenie zastosowania kaftana bezpieczeństwa i pasów wydaje komendant Policji lub osoba przez niego upoważniona, a podczas ich nieobecności — dyżurny jednostki.

2. W czasie patrolu lub konwoju polecenie zastosowania środków wymienionych w ust. 1 wydaje dowódca patrolu lub konwoju.

§ 10. 1. Kolczatka drogową lub inną przeszkodę umożliwiającą zatrzymanie pojazdu może być zastosowana przez umundurowanego policjanta do zatrzymania pojazdu prowadzonego przez osobę, która nie zatrzymała się mimo odpowiedniego sygnału:

- 1) gdy istnieje uzasadnione podejrzenie popełnienia przez nią przestępstwa,
- 2) przewożącą osobę, co do której istnieje podejrzenie popełnienia przez nią przestępstwa, lub przewożącą przedmioty pochodzące z przestępstwa,
- 3) znajdującą się w stanie wskazującym na użycie alkoholu lub podobnie działającego środka.

2. Kolczatki drogowej nie stosuje się do zatrzymania pojazdów jednośladowych.

§ 11. 1. Zastosowanie kolczatki drogowej lub innej przeszkody należy poprzedzić:

- 1) sygnałem zatrzymania, podanym przez umundurowanego policjanta w sposób zrozumiały i widoczny dla kierowcy zatrzymywanego pojazdu,
- 2) wstrzymaniem ruchu drogowego w obu kierunkach na odległość nie mniejszą niż 100 m od kolczatki lub innej przeszkody.

2. W przypadku blokowania drogi oznakowanym pojazdem policyjnym można odstąpić od wstrzymania ruchu drogowego.

§ 12. 1. Chemiczne środki obezwładniające można stosować w przypadkach:

- 1) odpierania czynnej napaści,
- 2) pokonywania czynnego i biernego oporu,
- 3) pościgu za osobą podejrzaną o popełnienie przestępstwa,
- 4) udaremniania ucieczki skazanego, tymczasowo aresztowanego bądź zatrzymanego przestępcy,
- 5) przeciwdziałania niszczeniu mienia.

2. Przy stosowaniu środków, o których mowa w ust. 1, należy zachować ostrożność, uwzględniając ich właściwości mogące stanowić zagrożenie dla zdrowia ludzkiego.

3. Polecenie zastosowania chemicznych środków obezwładniających, z wyjątkiem broni gazowej i ręcznych miotaczy gazowych, wydają: Komendant Główny Policji, komendanci wojewódzcy Policji lub osoby przez nich upoważnione.

§ 13. 1. Pałka służbowa może być stosowana w razie:

- 1) odpierania czynnej napaści,

- 2) pokonywania czynnego oporu.
 - 3) przeciwdziałania niszczeniu mienia.
2. Przy stosowaniu pałki służbowej zadaje się uderzenia w umięśnione części ciała.

3. Zabrania się zadawania uderzeń uchwytem pałki służbowej.

4. Nie wolno stosować pałki służbowej wobec osób:

- 1) stawiających bierny opór, chyba że zastosowanie siły fizycznej okazało się bezskuteczne,
- 2) do których zastosowano kajdanki, prowadnice, kaftany bezpieczeństwa lub pasy i siatki obezwładniające.

§ 14. 1. Wodne środki obezwładniające oraz pociski miotane można stosować w przypadkach:

- 1) odpierania czynnej napaści,
- 2) pokonywania czynnego i biernego oporu,
- 3) przeciwdziałania niszczeniu mienia.

2. Przepisy § 12 ust. 2 i 3 stosuje się odpowiednio.

§ 15. 1. Pies służbowy, jako środek przymusu bezpośredniego, może być wykorzystany w przypadkach:

- 1) odpierania czynnej napaści,
- 2) pokonywania czynnego oporu,
- 3) pościgu za osobą podejrzaną o popełnienie przestępstwa,
- 4) udaremniania ucieczki skazanego, tymczasowo aresztowanego bądź zatrzymanego przestępcy.

2. Pies służbowy powinien mieć założony kaganiec, z wyjątkiem przypadku, gdy jest wykorzystywany do odpierania czynnej napaści albo gdy jest używany do czyn-

ności służbowych podejmowanych wobec szczególnie niebezpiecznego przestępcy lub osoby podejrzanego o popełnienie szczególnie niebezpiecznego przestępstwa.

§ 16. 1. Jeżeli wskutek zastosowania środka przymusu bezpośredniego nastąpiło zranienie osoby, policjant jest obowiązany natychmiast udzielić tej osobie pierwszej pomocy, a w razie potrzeby — zapewnić pomoc lekarską.

2. Pomoc lekarską zapewnia się zawsze kobiecie ciężarnej, wobec której użyto środka przymusu.

3. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, oraz gdy w wyniku zastosowania środka przymusu nastąpiła śmierć osoby lub szkoda w mieniu, policjant jest obowiązany do:

- 1) zabezpieczenia śladów zdarzenia i niedopuszczenia na miejsce osób postronnych,
- 2) w miarę możliwości ustalenia świadków zdarzenia,
- 3) powiadomienia o zdarzeniu dyżurnego właściwej terytorialnie komendy rejonowej Policji i swojego przełożonego.

§ 17. 1. Fakt zastosowania środka przymusu policjant dokumentuje w notatniku służbowym.

2. W przypadkach, o których mowa w § 16, policjant sporządza notatkę służbową i przedstawia ją przełożonemu.

3. Jeżeli w wyniku użycia środka przymusu nastąpiła śmierć człowieka, przełożony niezwłocznie zawiadamia o tym wyższego przełożonego oraz prokuratora.

§ 18. Przełożeni są obowiązani zbadać zasadność, warunki i sposób zastosowania środków przymusu przez podległych im policjantów.

§ 19. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezes Rady Ministrów: *T. Mazowiecki*